

LES FUNCIONS DE LA INFERMERA DINS LES ESCOLES I INSTITUT

Dra. Engràcia Soler
i Pardo

Definició dels Infermers/eres escolars

- “És una pràctica especialitzada de la professió infermera que persegueix el benestar, l'èxit acadèmic i la promoció de la salut en la vida dels estudiants. Amb aquesta finalitat, les infermeres escolars fomenten la responsabilitat positiva dels alumnes per a un desenvolupament normal; promouen la salut i la seguretat; intervenen en problemes de salut potencials i actuals; realitzen gestió de casos i col·laboren activament amb tota la comunitat escolar per construir la capacitat d'adaptació dels estudiants a la família, la seva gestió, recolzament i aprenentatge”.

National Association of School Nurses (NASN)- 1999

Definició dels Infermers/eres escolars

- Les infermeres escolars son aquelles que tenen com àmbit d'actuació de la salut dels nens i adolescents a les escoles. Aquestes exerceixen activitats de prevenció i promoció de la salut, tenen local i s'intengren en l'entorn escolar.
- Les seves activitats es divideixen en tasques fixes (visites mèdiques, entrevistes amb les famílies, vacunes, proves, administració...), un mandat educatiu i promoure l'ampliació de salut i estrictament definides en els seus termes, així com situacions diverses i imprevisibles (emergències, successos de malestar social, integritat física i psicològica, integració dels nens amb discapacitat...)

France. Santé Publique Accueil SFSP-2004

Definició dels Infermers/eres escolars

- L' infermera escolar es un professional que compta amb un títol oficial universitari d'infermeria i disposa d'una formació addicional acadèmica i/o professional de postgrau en Infermeria Escolar. L' infermera escolar es defineix com el/la professional d'infermeria que realitza el seu treball en l'àmbit escolar, prestant atenció i cura de la salut a la comunitat educativa i que per fer això ha rebut una formació específica i complementaria en el seu procés formatiu. El seu objectiu és contribuir al ple desenvolupament i màxim benestar físic, mental i social d'aquesta comunitat, havent d'estar integrada en la mateixa, i en conseqüència present en el centre educatiu durant tot l'horari escolar. (2009)

Definició dels Infermers/eres escolars

- La infermera Escolar es un/a infermer/a de pràctica avançada, que per la seva formació i experiència presenta un perfil adient per tal de desenvolupar plenament els rols competencials de la infermera escolar, amb la finalitat de tenir cura, fer prevenció i promoció de la salut, principalment dels infants, nens i adolescents, des de la primera infància (a les escoles bressol), infància (a les escoles ordinàries) i pre-adolescents i adolescents (als instituts). Tot això sense oblidar a la resta de membres que componen la comunitat educativa (mestres, pares, AMPES...) i tenint en compte l'entorn social de la comunitat a on pertany l'escola. L'objectiu a curt termini és l'assoliment d'un estat de salut òptim pels estudiants, així com preparar-los per l'autoempoderament de la seva salut en la edat adulta. **(2014)**

PERQUE DEFINIR LES FUNCIONS DE LES INFERMERES ESCOLAR?

- 1.- La infermera desenvolupa un rol multidimensional.
- 2.- Està capacitada per l'educació i la promoció de la salut dels nens i adolescents. (CIE)
- 3.- Capaç per vetllar i tenir cura en la salut de tota la comunitat educativa. (dins dels centres escolars com en el entorn social i familiar)
- 4.- Estem en una societat actualment multicultural.
- 5.- En enfrontem a problemes de salut i a interpretacions diverses i canviat de les malalties i el concepte de salut. (afecten a infants i adolescents i que son difícils d'abordar).
- 6.- L'escola és un agent de socialització molt destacat en la vida dels infant, per tant és fa el lloc ideal per promoure una vida i un entorn més saludable, que afectarà de forma directe i indirecte a tots els membres de la comunitat.

PERQUE DEFINIR LES FUNCIONS DE LES INFERMERES ESCOLAR?

- 7.-Els nens i els adolescent d'avui en dia, tenen necessitats en matèria de salut que difícilment poden ser cobertes totalment per pares o professors sense el recolzament i ajuda dels professionals de la salut, com són els infermers/eres escolars.
- 8.- L'atenció a la cura assistencial dels nens amb fragilitat de salut.
- 9.- L'atenció a la cura assistencial dels nens amb risc d'exclusió social.
- 10.- La recerca en el coneixement de la salut infantil i adolescència entorn al món escolar.

ACISE té com a directrius les funcions d'infermeria i salut escolar, basades en el perfil professional de les infermeres escolar, que es van consensuar a nivell de l'Estat Espanyol a Gandía el 30/10/2009 en el II Congres Nacional d'Infermeria i Salut Escolar, i ampliat amb la incorporació d'algunes funcions consensuades per diferents Associacions d'Infermeria Escolar Internacionals, per tal de què la nostra tasca excel.leixi en la prevenció i promoció de la salut i en l'atenció de la malaltia, dels infants en edat escolar i instituts, i repercuteixi a tota la comunitat educativa.

FUNCIONS DE LES INFERMERES ESCOLAR

- ACISE defineix quatre funcions bàsiques a desenvolupar en qualsevol escola:
- 1.- Funció Assistencial.
- 2.- Funció Docent (d'educació i promoció de la salut).
- 3.- Funció Gestora de serveis dins les escoles.
- 4.- Funció Assessora dins i fora de l'escola

FUNCIONS DE LES INFERMERES ESCOLAR

- I, com a competències complementàries:
- 5.- Funció investigadora.
- 6.- Funció de detecció i vigilància.
- 7.- Funció d'acompanyament.
- 8.- Funció Social

FUNCIÓ ASSISTENCIAL

- Identificar i valorar les necessitats en salut escolar, així com organitzar i dissenyar plans d'actuacions en referència a la cura que requereixen els membres de la comunitat educativa.
- Administració de tractaments i medicacions prescrits per professionals mèdics, prèvia autorització escrita.
- Donar cobertura assistencial en les emergències i incidències en salut que es donen dins l'horari escolar, dins de les activitats que es porten a dins i fora del centre escolar actuant segons protocols validats científicament i derivant a l'alumne si procedeix a urgències, al centre de salut o al domicili, previ contacte amb els pares de la situació que ens trobem en aquest moment.
- Realitzar les cures necessàries d'aquells nens i nenes que necessiten una atenció especial diària, per tal de facilitar-los la integració en les escoles ordinàries, així com de millorar l'atenció en la seva malaltia en aquells alumnes que pertanyen a escoles especials.
- Control i seguiment dels alumnes afectats de malalties cròniques i agudes, teixint xarxa amb les famílies, mestres i altres professionals i agents de salut implicats en el món de l'escola.
- Prevenir, detectar de forma precoç, i fer seguiment dels diferents problemes de salut que es donen en la edat escolar i d'institut en el transcurs del curs escolar, i derivant o aconsellant la derivació a pares o escola a altres professionals de salut oportuns quan aquest nens i adolescents necessitin una atenció més especialitzada.
- La infermera escolar treballarà de forma estreta amb la direcció del centre, així com amb els psicòlegs, psicopedagogs i altres agents de salut, responsables de la salut física i mental dels alumnes. També formarà part i participarà de forma activa en l'equip interdisciplinari que conforma la comunitat educativa, així com en el consell escolar, aportant la seva visió d'expertesa en temes de salut.

FUNCIÓ ASSISTENCIAL

- Dissenyar, implementar i avaluar protocols específics i guies d'actuació per la pràctica de l' infermeria en l'àmbit escolar.
- Participar de forma directa o indirecte en els reconeixement de salut que es realitzen oficialment en els centres escolars.
- Supervisar l'equilibri dels menús que s'ofereixen en el menjador escolar, així com en el compliment de la higiene abans i després dels àpats. Avaluació mensual de menús i adequació d'aquests als alumnes i les seves necessitats alimentàries especials.
- Obertura, seguiment i registre d'una *Historia Escolar de Salut* (HES) de tots els alumnes, de caràcter confidencial, en la qual constin: els diagnòstics mèdics i diagnòstics d'infermeria, registre de vacunes, escales de valoració, al·lèrgies, medicació i autoritzacions o recomanacions mèdiques pel que respecta a la salut de cada alumne.
- Tindrà cura de l'estat de les farmacioles dels centres escolars, de la consulta d'infermeria, de la medicació dels tractaments que porten ordre mèdica i l'autorització dels pares d'aquells nens amb malaltia crònica.
- Realitzarà assessorament en temes de salut a mestres, pares, tutors i ampa's, de forma individual o col·lectiva.
- Participarà en plans de prevenció d'accidents, així com en intervencions directes o indirectes que minimitzin el risc d'accidents a l'escola.

FUNCIÓ DOCENT (EDUCACIÓ I PROMOCIÓ DE LA SALUT)

- Promoció de la salut de tots els membres de la comunitat educativa, especialment dels seus alumnes, tenint en compte les característiques antropològiques dels membres que formen i pertanyen a l'escola, així com del seu entorn. Mitjançant l'educació en salut, l'acompanyament i el seguiment, per tal de què aconseguixin el màxim empoderament de la seva salut.
- Aplicació de programes educatius per la salut, que siguin igualitaris i equitatius, i que compreguin des de la primera etapa de la infància a l'escola i amb continuïtat en els instituts, per tal de capacitar-los en la autocura de la seva pròpia salut i benestar.
- Elaboració de materials diversos, per treballar dins les aules, que ajudin a desenvolupar els temes d'educació per la salut, de forma que s'adaptin a les necessitats de l'edat dels alumnes, així com a les característiques específiques de cada escola i al seu entorn comunitari i social.
- Elaboració d'activitats educatives i formatives en salut, amb metodologia docent i rigor científic, dirigides als alumnes, professors, pares i mares dels alumnes, així com altres professionals que formin part de la comunitat educativa.
- Realitzar recomanacions dirigides a mares, pares, personal docent i no docent sobre els processos patològics més comuns en la infància i com prevenir-los.
- Formar a mares, pares i Ampa's sobre els hàbits saludables dels nens i adolescents, així com el coneixement bàsic de la autocura en l'edat infantil i adolescència, per tal de prevenir problemes de salut freqüents en aquesta etapa de la vida.
- Cooperar amb l'equip docent i el claustre de professors per tal d'integrar la educació per la salut de forma directa com una assignatura, així com d'integrar-la en altres matèries de manera transversal.
- Planificar les intervencions educatives al llarg del curs escolar i avaluar-les anualment, per tal de millorar-les i adaptar-les a les necessitats de la comunitat educativa

FUNCIÓ INVESTIGADORA

- Desenvolupar recerca científica sobre les infermeres escolars tant a nivell nacional, com en altres parts del món.
- Realitzar recerca sobre la infància i l'adolescència, per tal de conèixer els seus hàbits nocius i/o saludables, tendències i necessitats d'aquest col·lectiu, amb la finalitat d'adaptar el treball de l'infermera escolar a les necessitats reals.
- Desenvolupar recerca i avaluar l'aplicació de programes d'educació per la salut.
- Col·laborar amb grups de recerca sobre la infermeria i la salut escolar.
- Potenciar la formació i la investigació.
- Realitzar recollida de dades respecte als nens amb patologia crònica i aguda per tal d'investigar quines són les necessitats canviants que es produeixen a les escoles.
- Avaluar el nivell de satisfacció de la comunitat educativa respecte els serveis de l'infermera escolar.
- Realització de reunions coordinades amb altres infermeres escolars i amb professors, per tal de dinamitzar i millorar actuacions individuals i grupals dels alumnes.

FUNCIÓ INVESTIGADORA

- Elaboració de protocols d'intervenció en salut per les escoles.
- Elaboració de protocols i materials per a la promoció de la salut escolar.
- Desenvolupar recerca sobre nens amb exclusió social i la repercussió sobre la seva salut
- Difusió dels resultats dels estudis a entitats públiques, privades, i a la societat en general.
- Participar activament en jornades i congressos, així com generar publicacions, per divulgar el treball de la infermera escolar i la seva repercussió en la millora de les condicions de la salut/malaltia/atenció dels infants i adolescents.

FUNCIÓ GESTORA

- L' infermera a de ser gestora dels propis serveis docents i assistencials que dóna a l'escola i l' institut.
- Serà referent de salut i nexa d'unió amb els diferents organismes involucrats en la salut escolar, facilitant intervencions de salut que es puguin fer dins les escoles i instituts i que representin una millora per la comunitat educativa.
- Treballar amb xarxa amb diferents professionals i agents de salut que intervenen en l' assistència en salut dels alumnes.
- Gestionar ajudes i subvencions que puguin millorar la salut de la comunitat educativa.
- Gestionar l'aplicació de protocols de salut adaptant-los a les necessitats de cada centre, avaluant-los i millorar-los per la continuïtat d'aplicació.
- Gestionar el registre, control i emmagatzematge de la informació en salut, pel que fa als historials de salut escolar, garantint la confidencialitat en base a la llei de protecció de dades vigents.
- Gestionar des de les entitats responsables de la salut escolar, les directrius que han de seguir les infermeres escolars vers les seves intervencions.
- Controlar totes les accions desenvolupades per les infermeres a tots els nivells, així com la seva valoració.

FUNCIÓ D'ASSESSORAMENT

- Assessorar a les entitats públiques i privades que tenen relació directa i que treballen amb programes i directrius a aplicar en les escoles sobre temes relacionats amb la educació i la promoció de la salut, hàbits saludables, prevenció de conductes nocives, malalties i accidents.
- Assessorar a les famílies vers la salut dels seus fills de forma individual o col·lectiva.
- Assessorar a tota la comunitat educativa (pares, tutors, personal docent i no docent) que intervenen directa o indirectament en la salut escolar.

FUNCIÓ DE DETECCIÓ I VIGILANCIA

- Detecció de possibles malalties contagioses, epidèmies, així com controls i vigilància de les mateixes.
- Protecció del compliment dels drets dels nens i adolescents.
- Detecció d'anomalia en els hàbits saludables en quan a: (higiene, alimentació, descans, son, oci...)
- Detecció d'anomalies en el creixement.
- Detecció i control de signes i símptomes de malalties.
- Detecció d'hàbits tòxics (individuals o en grup), com són: tabac, drogues, alcohol...
- Detecció de possibles maltractament a la infància i adolescència.
- Detecció i control de l'afectació de possibles malalties de salut mental.

FUNCIÓ DE DETECCIÓ I VIGILÀNCIA

- Detecció de violència y de casos de radicalització del comportament dels infants i adolescents.
- Detecció de conductes de risc sexual (MTS, embaràs no desitjat, violència sexual...)
- Detecció de l'afectació emocional dels alumnes.
- Detecció de conductes nocives per la salut (anorexia, bulimia...)
- Detecció i vigilància de Bullyng, cyberbullyng, sexting, grooming...)
- Vigilància del compliment de mesures ambientals a l'escola.
- Vigilància del compliment de les normatives de seguretat e higiene de l'escola.

FUNCIÓ D'ACOMPANYAMENT

- Acompanyament dels infants i adolescents que comencen per primera vegada a l'escola, o a l'inici de curs.
- Acompanyament a l'integració dels nens absents per malalties durant períodes llargs de temps.
- Acompanyament a l'integració dels nens que presenten malalties o deficiències en salut, a nivell físic o mental.
- Acompanyament a les mares i pares en quan a la salut dels seus fills sans o nens amb patologies.
- Acompanyament al nen que està patint un procés de dol.
- Acompanyament a aquells nens que pateixen l'afectació de la separació dels pares.
- Acompanyament al professorat en quan a l'integració de nens amb patologies a les aules.
- Acompanyament a les vetlladores en quan a l'atenció als nens que cuiden.
- Acompanyament en la integració de la salut escolar a refugits i immigrants.

FUNCIÓ SOCIAL

- Afavorir el lligam escola-família-salut.
- Detecció de situacions que generin en la infància i l'adolescència riscos d'exclusió social per raons de pobresa, marginació, famílies desestructurades...
- Apropament e integració de l'escola en el seu entorn comunitari.
- Tenir en compte les característiques antropològiques de la població (cultura, costum, religió, ètnia...) i treballar mitjançant l'escola, per la integració en la societat a on pertanyen.
- Participació i col.laboració amb entitat i organitzacions locals que poden aportar una millora en quan a la salut de la comunitat educativa.
- Treball en xarxa amb diferents agents de salut: psicòlegs, pedagogs, educadors socials...

Les competències professionals

- Les infermeres escolars, han d'estar capacitades i dominar tots aquelles pràctiques professional, que puguin portar-les a desenvolupar correctament les funcions esmentades, aquestes estaran basades amb:
- Coneixement de la pràctica assistencial.
- Coneixement dels conceptes de promoció de la salut.
- Coneixement de la provisió i coordinació de l'atenció integral de les cures a la infància i adolescència.
- Domini de la pràctica terapèutica.
- Domini de l'habilitat de la comunicació oral, escrita, gesticular, noves tecnologies.
- Domini de la resolució de conflictes.
- Capacitat d'adquisició de coneixement, de formar i formar-se.

Les competencies professionals

- Capacitat de relacionar-se, participar, col.laborar, compartir.
- Capacitat per administrar, gestionar, assessorar.
- Capacitat per liderar i coordinar actuacions en referencia al marc de la salut.
- Actuar amb seguretat, respecte i compromís.
- Realitzar totes les actuacions complint els paràmetres de bioetica.
- Respectar les diferencies antropologiques la multiculturalitat, sense fer judicis de valors.
- Domini de la reserca i la investigació.
- Capacitat de planificar, implantar i evaluar.